

HELINÄÄ, MURINAA, MUSIIKKIA

- eli kuinka luen Hannu Heliniä

lämmittelykierros

Koottujensa esipuheessa, Ei vielä mutta jo, runot 1978-1999, Helin tiivistää oman runoutensa teorian kolmeen metaforaan: entropia, emergenssi ja evoluutio; ja takakannessa hän antaa lukuohjeen: *"Lukiessasi ajattele että näet unta & kuuntelet musiikkia, olet matkoilla ja maisemat vaihtuvat alinomaan"*. Tämän merikortin avulla suunnistan Helinin runouden ulapalle ja heti siellä puhaltavat aikamoiset vihurit ja ristiaallokon alla väikkyy uhkaavan musta syvyys. Kun avaan Hannu Helinin uunituoreen kirjan käyttöjärjestelmää, ruudulle ilmestyy teksti: paina ctrl alt del jatkaaksesi; ja hetken kuluttua Helinin henki kysyy salasanaa. Kokeilen resignaatiota, kuolema olisi liian ilmeinen. Enkä ole ollenkaan varma voiko kuolemasta kirjoittaa, vaikka tiibetiläisillä ja egyptiläisillä siihen matkaopaat ovatkin.

Esikoiskokoelmastaan Tärisen maailman kyljessä (1978) lähtien Helin on mielestäni kirjoittanut yhtä ja samaa kirjaa; Tristia-triptyyksi (1999) tosin manalassakäyntinä ja uudestisyntymisenä pistää päälle uuden vaihteen, orgaanisina jatkoinaan kokoelmat A Human Been (2001), Amnesia Allegro (2003) ja nyt tämä Ctrl Alt Del (2004). Yhden suuren kirjan teoriaa todistavat paitsi tietyt avainlauseet, joita Helin kierrättää teoksesta toiseen, myös kokoelmien nimet, joista muodostuu seuraavanlainen melkein runo, jonka myös tulkitseen: *"Tärisen maailman kyljessä/ Niin paljon heikkoa voimaa/ Tänään on huomenna eilen/ Ruusun varjossa/ Papukaijatulppaani/ Tuulen tiedekunta/ In Nemoriam/ Tohu vabohu/ Perpetuum immobile/ Tristia/ A Human been/ Amnesia allegro/ ctrl alt del"* Tärisevällä on vilu tai krapula, ehkä molemmat, eikä hän ole oikein mukana maailma-nimisessä kuviossa, vaan hiukan ulkona tai ainakin sivussa, kuten runoilijalle kuuluukin; hänellä on voimaa, jolla ei paljon tee tai ole käyttöä, ja aikaa kuluu nopeasti ruusun eli kauneuden tai rakkauden symbolin katveessa, niiden odotuksessa kuulemiaan sanoja suoltavana ja toistavana papukaijana ilmeisen kuoleman odotuksessa, jonka langettaa liikkumaton liikuttaja, viimeistään, ellei se sitten tapahdu maanpaossa, missä Ovidius Tristiansa kirjoitti muistinsa hitaasti menettävänä melkein ihmisenä digitalisoituvassa avaruudessa.

Helin kirjoittaa vähästä kaiken; häntä pidetään vaikeana sitaattiensa, kymmenkunnan käyttämänsä kielen ja etymologisten harrastustensa takia, mutta olisi hyvä muistaa, että tämä kaikki on vain raaka-ainetta, kirjoittaja käyttää sitä materiaalia, joka on hänelle läheisintä. Kylmiltään, äkkiseltään voisi tulla johtopäätökseen, että Helin kuuluisi niinsanottuun languagerunouden koulukuntaan, kepeät mullat, pikemminkin Helin on romantiikan aikakauden käänteinen jäännös, yhtäaikaan perinnetietoinen ja moderni, ei siis mikään muovivuusu omenapuussa. Hänen harvat hiuksensa ja pälvikaljunsu leijuvat ja välillä katoavatkin pilviin, mutta jalkansa pysyvät tukevasti maassa. Juuri tämä ristiriita tekee hänestä mielenkiintoisen.

Helinin oman määritelmän mukaan hyvä runo ja runous on *"kuin kala- tai lintuparvi. Se pysyy koossa joten kuten vaikka tempoileekin"*. Liisteri, joka pitää Helinin sillisalaatin, sanahelinän ja äänten kakofonian kasassa, on runoilijan rytmitaju ja sävelkorva, joita ei voi ostaa esimerkiksi Orivedeltä. Omien sanojensakin mukaan Helin säveltää kieltä - sana säveltää on käsitettävä myös sivumerkityksissään - eli hän kirjoittaa aika puhtaasti muotoa. Hänen runoutensa soi paikoin kansanlauluna, välillä klassillisena, vaihtuakseen äkisti sinfoniseksi Frank Zappaksi tai freejazziksi, mutta urkupisteenä pysyy koko ajan itsensä kaltoin kohdelluksi tunteva runoilijaminä.

Jos ilkeä haluaisi olla, voisi sanoa, että asenteessa on hiukan poseerauksen makua, Helin on sentään suhteellisen arvostettu ja palkittukin runoilija, eikä taiteilijaeläkettäkökään kai ihan tyhjästä myönnetä; toisaalta asenne on kirjoittavalle ihmiselle usein välttämätöntä oman paikan, tilan ja integriteetin ottamista. Helin on kääntänyt kustannusmaailmassa ja elämässä saamansa kolhut, pettymykset ja seuranneet masennukset ja itsetuhon ajatukset voimakseen. Se on se kytevä miilu, reaktori, paristo, josta on riittänyt virtaa runokoneen käynnissä pitämiseen. Vihan hyödyllisyyttä energiavarastona ei ole väheksyttävä, mieleen tulee heti Hannu Salama. Ja aivan kuten Paavo Haavikko, on Helin ollessaan kitkerimmillään hauskimmillaan. Helinissä on kuitenkin myös herkät ja hellät puolensa, hän uskaltaa jopa itkeä, mitä on vaikea kuvitella kahden muun edellämäin kovan luun, ainakaan heidän alteregojensa, tekevän. Tässä mielessä Helin on kokonaisvaltaisempi, inhimillisempi ja lämpimämpi, menettämättä silti mitään ankaruudestaan. Helin myös häpeämättömästi ilmoittaa olevansa runoilija, ja haluaa *"ottaa lukijan mukaan luomistapahtumaan"*. Haavikko eräässä haastattelussa kielsi haastattelijaa käyttämästä itsestään termiä kirjailija eikä Salamallakaan tunnu suurta hinkua olevan parnassolle rusetti kaulassa paistattelemaan, muistista vapaasti siteeraten Salama lausahti pysyvänsä mieluummin housunnapit auki dallailevana jätkäpoikana. Haavikko on kertonut kirjoittaneensa kirjansa *"liikennevaloissa"* ja on vaikea kuvitella Salamaa kirjoittamaan jotain *"luovuusopasta"*. Tämä kaikki pistää miettimään systä ja seppiä ja tämän maailman kilpailukykyisimmän maan kulttuurillista ilmapiiriä, mutta karkaa hiukan aiheesta.

Tristia-triptyykinä seuranneissa kokoelmissaan *A Human Been* ja *Amnesia Allegro* Helinin aurinko on lakikorkeudessaan, paistaa pistävästi ja terävästi, runo soi komeasti a-duurissa, vaikka depressio, turhuuksien turhuus ja kuvitettu ja kuviteltu kuolema ovatkin koko ajan liiterin nurkan takana vaanimassa. *"Olen yrittänyt särkeä 'kokonaisen' ja 'kompaktin' runouden sabluunan"*, Helin sanoo, *"olen koettanut kuvata todellisuuden joka on monimutkaisempi, sirpaleisempi, yllätyksellisempi ja monikielisempi..."* Kun Helin puhuu todellisuuden kuvaamisesta, on syytä muistaa, että hän on keskuslyyrikoita, joiden elämä ei ehkä aina ole runoa, mutta joille runous on henki ja elämä - *"anna minulle minun jokapäiväinen runoni"* - pohjimmiltaan hän siis kirjoittaa kirjoittamisesta. Jotain hulluahan siinä on, ainakin lukijan näkökannalta, mutta näin se vain on ollut ja tulee aina olemaan näiden aitojen eli sielunsa runouden mustalle muusalle myyneiden ihmisparkeiden kohdalla. Miksikö mustalle, kyllä se tai hän enemmän Kalia kuin Beatricea muistuttaa ainakin täällä kylmässä pohjolassa, Suomessa, jossa Helinin ja Haavikon tapaisia satakieliä ja paratiisilintuja ei oikein tahdota suvaita, ainakaan sinne ylimmille oksille, varsinkaan jos he eivät sirkuta kulttuurillisen hameväen, sukupuolesta riippumatta, esteettisten arvojen ja vallitsevien olojen ylistysvirttä. Ne paikat on varattu kaikenmaailman raakkujille, variksille ja muille rosvolinnuille, jotka tuskin osaavat lentää, vielä vähemmän laulaa; ei mitään uutta talviauringon alla.

Helinin todellisuuskuvaukset ei niinkään tarkoita fyysistä, konkreettista, materiaalista maailmaa, taloutta, yhteiskuntaa, joihin hän kohdistaa vain nopeita heittoja ja usein tylyjä kiitauksia. Helinin todellisuutta on ihmisen tietoisuus, ihmiskunnan tähän asti kertynyt tieto, taide kaikissa eri muodoissaan, kielet, elävät ja kuolleet, mukaanlukien fysiikan, lääketieteen ja it-alan uuskielet ja jargonit. Helin tulee runoutensa muodon ja oman runoilijapersoonallisuutensa kautta, ehkä tahattomastikin, kuvanneeksi ajallemme tyypillisen maanis-depressiivisen ihmisen, jolla ei ole mahdollisuutta, aikaa, rauhaa hetkeksikään pysähtyä; hän on mediatodellisuuden, mainos- ja informaatiovirran riivaama kanavalta toiselle surffaileva merkki- ja tavarafetisisti - lopultakaan ei ole paljon eroa kuluttaako ja kierrättäkö materiaalisia tai immateriaalisia kulutushyödykkeitä vai korkeakulttuurista rojua. Aistimuksia, vaikutelmia, assosiaatioita, tunnetiloja ja ihmisiä tulee ja menee, mutta mihinkään eikä kehenkään ei ole oikein kunnollista kontaktia, kenenkään kanssa ei ole aikaa ja malttia jäädä rauhassa ja kiireettä juttelemaan.

kova pähkinä

Tämän verryyttelyn ja alkulämmittelyn jälkeen, jonka on syytä olla perusteellinen revähdysten estämiseksi Helinin runouden esteradalle tai maratonille lähdettäessä, on rohkeasti tartuttava vasaraan ja kovaan pähkinään, sen viimeisimpään vuosikertaan, Ctrl Alt Deliin, vaikka sen murtamisessa on oma peukalo vaarassa, ei auta, riski on otettava. Omaperäisen kirjailijan kuoren ja koodin avaamisessa on aina vaaransa, ongelmansa ja vaikeutensa - mikä selittänee osaltaan esimerkiksi Haavikon tuotannon niin vähäisen tulkitsemisen ja tutkimisen. Jatkaakseni etukäteisiä meriselityksiä Helinin kohdalla lisäongelman tuo runoelmamuoto, jota hän käyttää ja on käyttänyt Tristiasta lähtien. Ctrl Alt Del on jaettu osastoihin ja sisällysluettelossa runot on nimetty, mutta ne ovat kuitenkin samaa virtaa, ja sitaattien irtileikkaaminen on kirurginen operaatio, aina vaarallinen, usein epäoikeudenmukainen, koska yhden värisvän elimen kohdelampun alle nostaminen ei välttämättä kerro paljonkaan organismin kokonaisuudesta.

Niin, virta ei liene huono vertauskuva Helinin runoudelle, Niilille, jonka lähteitä emme tunne, mutta Ctrl Alt Delissä se on vaihtunut öiseksi Gangesiksi, joka kuljettaa mukanaan ruumiita ja kuolemaa, ja skeptisemmäksi kääntynyt Helin on alkanut epäillä jo senkin pyhyttä. Helin on edelleenkin ugri ja slaavi pikemmin kuin germaani, vaikka soveltaakin runouteensa tieteen viimeisimpiä saavutuksia, evoluutio-, kaos- ja kompleksisuusteoriaa. Venäläisyyteen ja ortodoksiseen uskoon kuuluva armon elementti on katomassa tai ainakin väistymässä ja tilalle on alkanut tulla Beckettin muistuttava illuusiottomuus, hengen haukkominen kuin kalalla kuivalla maalla, refleksinomainen takertuminen, tarrautuminen elämän ja kielen ohueen verilankaan. Merkitystä, helpotusta, lämpöä ei enää löydy luontokokemuksesta, rakkaudesta, seksuaalisuudesta, lapsista, arjesta. Enää elämä ei ole asemahalli, kieliä kyllä menee ja tulee, muttei ihmisiä, ja korkeintaan viimeinen juna odottaa laiturilla.

"On runoudessa kotini kielessä/ olen lintu joka tuulastaa/ kala joka linnustaa outo aina" Tämä itsemäärittäminen pitää vieläkin paikkansa, mutta kokeeko runoilija edelleen olevansa Brodskyn yläläilmoihin liitelevä haukka, alipaineessa räjähtävä, on epäilyksenalaista. Helin tuntuu ounastelevan, ettei hänellä ole enää kotia kielessäkään. Jää korkeintaan tämä kaikkein vaikein, yksinkertaisin, jonka saavuttamiseen monelta menee koko elämä, eikä sekään aina riitä: puhu totta, älä lauseita. Tämä periaate yhdistyneenä monitasoisuuteen, joka on sen seurausta, tekee Helinistä vaikean ja haastavan; tunnetustihan arvostamme sosiaalista kanssakäymistä ja retoorikoita, emmekä oikein käsitä suoraansanojia. Vaikka kirjallisuushan on, tai sen pitäisi olla, viimeisiä vapauden valtakuntia, jossa saa ja pitää sanoa suoraan se, mitä silmiensä edessä näkee ja on nähnyt ja mitä siitä ymmärtää. Helin kyllä edelleenkin pitää itseään runoilijana, joten hän vanhan sabluunan särkemisen ohella "rakentaa" uutta runoa, täytyy kai ihmisellä joku identiteetti olla kainalosauvanaan, sokeankeppinään, mutta annettakoon se hänelle anteeksi, sillä se ei hukuta alleen tärkeintä eli sanottavaa. Joka on mikä? On tullut aika antaa Brodskyn haukan liidellä seuraavaan osioon. Ctrl Alt Delin mottona on sitaatti Brodskylta - lienee tullut selväksi, että hän on yksi Helinin tärkeimmistä esikuvista - ja kun kirjassa motto on, on se syytä tarkkaan lukea, sen verran olen oppinut; "Niinkuin elämä itse on opettanut" (Brezhnev), joka sitaatti löytyy ei Salaman runokirjan vaan erään proosateoksen etusivulta.

meemiteoria(n aavistus)

"The poet, I wish to repeat, is language's means for existence... he is the one by whom it lives...the language... will remain not merely because language is more lasting than man, but because it is more capable of mutation." Tämä sitaatti, josta olen osia poistanut, kuten poistan puolita Helinin runoudesta joita en tarvitse, ymmärrä tai havaitse, on huoneen- tai ehkä jopa alttaritaulu. Tietyn hybrisen suuruudenhulluuden elementin se sisältää, itseluottamusta ja

uskoahan runoilija, tai joka itsensä sellaiseksi kuvittelee, tarvitsee. Käsitys nimenomaan runoilijasta kielen hengissä pitäjänä hyväksyttäköön jos käsite runoilija ymmärretään laajasti; se joka puhuu kuin Runeberg, ilman paperia, on silloin laskettava mukaan. Toisaalta kieli voi tässä tarkoittaa muuta, enemmän kuin sillä tavallisesti ymmärretään - Brodskyhan on runoilija - siis maailmankuvaa ja sen ilmaisemista tarkasti, tarkistaen. Mutaatio jatkuvuuden ja elossapysymisen ehtona on tulkittavissa imperatiiviksi. Kuinka mutaatio sitten tapahtuu tai tehdään, tulee mieleen Aleksis Kivi ja "kielenhuoltaja" August Ahlqvist - joka tosin ainakin itse piti itseään myös runoilijana - ja hänen "juhlitut" saavutuksensa Suomen kirjakielen muokkaajana. Kumpikohan teki suuremman palveluksen eli mutaation kielelle?

Sitaatissa on näennäisen asiallisuutensa alla koomisuutta, suhteellisuudentajun puutetta, ei niinkään kielen ja runoilijuuden pyhittämissä, vaan siihen liittyvän itsen ja minän harhan vuoksi. Sitaatti viittaa tahtomattaan meemiteoriaan, joka saattaa olla käyttökelpoinen Helinin runoutta ja persoonaa mietiskellessä ja runon ruumista/kehoa avattaessa. Mitä kaikkea runoilijuus on ollut ja onkaan? Kenet jumalat keinuunsa ovat ottaneet kerran... lintu ei voi muuta kuin laulaa... olen sairastunut kieleen, on Helin, moni muukin, ja voisin itekin sanoa. Jos lasketaan pois väistyvät vaikuttimet, raha, maine, kuuluisuus, arvostus - jotka suurimmalta osalta kirjoittajista karisevat jo varhaisessa vaiheessa; suurin osahan on predestinoitu tunteettomuuteen ja rahattomuuteen - mikä saa ihmisen kirjoittamaan, siis silloin jos se ei ole puhtaasti vain ammatti? Onko se sijaistoimintaa, kompensatiota? Kokeilin kerran kirjoituslakkoa, ja se onnistui kuin onnistuikin hiukan yli vuodeksi, sitten sorruin, ja sen jälkeen kaikki on ollut yhtä alamäkeä, yhä pahenevaa ja tuhoisampaa riippuvuutta. Olen päätenyt seuraavaan maksimiin, jonka kuvittelen olevan omani, vaikka saattaakin olla kopioituja, mutta älkää kertoko sitä minulle, haluan säilyttää illuusion itsestäni, luovasta minästäni, ainoastani: "Käytänkö minä kieltä vai kieli minua? Kun kuuntelet puhetta viereisessä pöydässä, radiossa, ovatko he vapaita? Onko hän tuulikannel jonkun toisen kuistilla?" Kun en tunnu pääsevän millään Ctrl Alt Deliin, se saattaa olla alitajuista pelkoa, väistämättömän väistelyä. Brodsky sitaatti lennättää meidät siihen meemiteorian pelottavaan ilkeyteen, että olenko vain maaperä, kasvualasta, kielen sokeasti leviävälle ja evoluotuvalla rikkaruohostolle, en enää luomakunnan ja runouden kruunu, vaan pikemminkin apulantakasa, tai hihna ja kuljetin, jota itsekkäät kopioitajat, meemit, vain ja ainoastaan omaksi hyödykseen mistään piittaamatta käyttävät hyväkseen kylmässä algoritmisessa ja pian varmaan digitalisoitavissa olevassa järjettömyydessään, jossa ei ole mitään muuta järkeä kuin levitä, levitä, kopioitua, kopioitua, liittoutua pooleiksi ja plekseiksi ja orjuuttaa minua uusilla keinoilla niinkuin geenien biologinen vankila ei riittäisi ja minua tarpeeksi ja hengästyksiin asti jo juoksuttaisi.

zakryto

Helin on keskuslyyrikko, joten tuskin teen vääryyttä, jos en puhu runon minästä, vaan koko ajan suoraan ja reilusti Helinistä. Ctrl Alt Delissä Helin on lopultakin yksin, kielensä kanssa ja varassa. Vaimo ja lapset ovat lähteneet, ainakin runosta kadonneet, äitikin kuolee ja hyvästellään. Ulkomaailma sulkeutuu, suljetaan pois, se on muuttunut yhä kylmemmäksi, merkityksettömämmäksi ja mielettömämmäksi, eikä siellä, eikä missään kotia ole: *"ja kun lopulta/ olet kotona/ koti on// uh poissa/ kotoa..."* Ihmisten yhteisyydestä ja yhteisöstä vieraantumisen on tuttua ennestään, jatkuu, ja alkaa olla itse valittua, vapaaehtoista: *"tuonen tuvilla/ tuvat niin mukavat/ ei tehny mieli/ takasi tulla/ niin se on/ todellisuudesta saa astman"* Luonnonkirjan lukeminenkaan ei enää tarjoa lohtua, rauhaa, kauneuselämyksiä, vaan kaikki mikä siellä näkyy on pikemminkin tylyä ja julmaa ja muistuttaa korkeintaan menneestä, naisesta: *"des ailes/ mother nature/ is a bitch/ koivuista tippuu puuroa/ suo suokko/ ja pisla/ kärryn/ vanne on/ kihlannut koivun..."* Koivun kihlannut vanne on julma näky, takauma ehkä, muita ei enää ole: *"ulkoilma/ uh zakryto/ if wishes/ lähden/ wu-menista/ ilmaisiin/ toisilmaisii/ salut cendres/ du*

pauvre// maa marto jos et marras/ taivas niin tiheä/ ettei tähdet loista/ tuulet tuule koska/ taivas on poissa" Malevitshin musta neliö on elämän koko kuva ja syyshuhtikesä marrasvuotinen vainaa, meri negatiivi, ja esse est perseestä, valoa vain mustissa jätessäkeissä, fosforitähtiä, maa liisattu, taivas kierrätetty, latte latteaa lasissa, verkko pelkkä worldwidewaste ja jeesuskin osoitteessa christ-justdied.com, ja Suomi on pohjoisen ulottuvuuden eurolepti ja yksi helvetin puuhamaa, ei ole tähtiä, avaruutta, ainetta, aikaa vain entropia ja dystymian loputon pimeys, aamuunkiin miljardi vuotta, joki jotakin mustaa, linnut kanttuvei ja kovakuoriainenkin seisoo päällään.

Aivan kuten mielipiteet ovat usein mielialoja, vaihtuvat niiden mukaan, on maailmakin miltä minusta kulloinkin tuntuu, sitä näen, mitä haluan ja kulloisetkin emootioni vaativat. On sentään hiukan valoisampiakin, helpompiakin päiviä: *"hiljaisimmat sanat/ saavat aikaan/ myrskyn/ kyyhkysten jaloin/ tulevat ajatukset/ johtavat maailmaa.../ oma pää/ ometassa karja/ mansikka meren// maarussa mustikka/ taivaan ihmisen/ paikka/ purjehtia/ hukkuu/ keltaisiin pääskysiin"*

Ja omaa tilannetta voi katsoa myös hiukan ulkopuolelta, sivusta, mikä on tervehtymisen merkki katatonisen depression uhatessa: *"pitkä pelko/ sakea suru/ pettymys paukkuu/ nurkissa joku/ itkee hiljaa/ jonkun/ toisen kodissa/ yltä päältä foliossa/ jätessäkkikohdussa/ fosforitähtiä// kaarnalintu moottoritiellä/ tuuli katosi valo tuli/ kallioleikkaus hymyili/ elämä jatkuu/ jäit sen kyydistä/ kaksi ikää sitten/ in thick'n thin/ minne sä menit"*

Ihan kaikki ei ole vieläkään merkityksetöntä, ilo, nuoruus, hellyys ovat, vaikka eivät enää minulle: *"tyhjä taivas/ kivi ei molskahda/ kumahda/ ihminen/ helähtää/ tyhjää.../ fobioita/ baro baso batho/ niin se on// the only thing/ that looks good/ on me/ is u/ radost i mladost/ yet to come/ hers is the face/ milyj/ nakonéts milyj/ zvezdoliki..."*

Ja Jeesuskin tulee vielä mieleen: *"kreit ou kraist/ this fuckin'/ wayang wong/ ketä kätkisi/ löytäisi minut minusta/ rakastaisi minut/ henkiin levolle/ laskin/ luojani// mother uh matter/ there she lies/ piecefully/ under grief/ 'n reason/ olin uh kuolla/ questi cazzi di piccione/ jane avril tanssii/ heimweh fernweh/ valo mustissa/ jätessäkeissä// kaatopaikalla"*

Mutta tunteillako, niillä hyvin käyttäytyvillä ja pikkusievillä, niilläkö taidetta tehdään ja luodaan, Helin kysyy, muunmuassa: *"parsifaleja notkuu/ kadunkulmissa/ tunteita neititellään/ puskutraktorilla/ hölkkä läpi histrionin/ koleerinen päivä/ nousee/ flegmaattisesta ahmatovasta/ laskee melankoliseen/ mandelstamiin/ ilo luovuuden/ vihollinen nro yksi"* Joten asennetta on jäljellä; ja histrioni, huono näyttelijä, johon Helin viittaa useammassakin kohtaa, yleensä historian liitännäisenä tai olemuksena, on tunkenut itsensä siis taiteeseenkin tai nimenomaan sinne.

Näin raskaasta aihepiiristä saada irti kokoelman verran runoa, on sinänsä saavutus, jos saavutukseksi voi sanoa sitä, mikä on pakko, ainoa mahdollisuus. Eräällä keskustelupalstalla, jossa hölistiin apurahoista, eräs nimimerkki kommentoi, että ainoa tärkeä kysymys on voiko olla kirjoittamatta. Aina hämmästyttää ja huvittaa, kun kuulen kollegoilta, että jos saan apurahan, niin sitten voin tai alan kirjoittaa sitä ja sitä; tai että nyt kun on aikaa ja sopiva elämäntilanne, aion kirjoittaa romaanin, vaikka siihen ei vielä mitään aiheita ole tai ideaa. No, voihan sitä aloittaa jos siltä tuntuu, taikka tunteista, kunhan muistaa pitää sordiinin päällä; alaston tunne ei välttämättä ole kaunis näky, ja huonot ja ikävät tunteet, ne ovat naturalismia tai sosiaalipornoa, yhtä ällöttävää kuin itsensäpaljastelu julkisella paikalla, eihän oikeaa tuskaa kukaan jaksa ja halua.

Aviomiehen, isän rooli, sekin on mennyt, ja herättää korkeintaan tällaisia kolkon ironisia mietteitä: *"onko relaatio/ 'olla isoisä'/ funktio"* Ja naisestako vai mistä tulee mieleen silli: *"ihan alussa oli/ syanobakteeri/ silli tanskan/ salmissa/ silakka/ amiraali palasi/ välimereltä"*

sukuelimiä/ kutsutaan kukiksi/ pyrroliini haistii/ kopuliinin/ cleopatra's nose// had it been shorter/ trees laughin'/ at old wind's joke/ all tattered torn/ all forlorn"

Ei Helin ole huumorintajuun menettänyt, kadottanut, niin kauan kuin on elämää ja kynä tai näppäimistö toimii, se väkisinkin esiin pilkahtelee: *"inside/ tu est foutu/ hic iacet hiatus/ arpakuution/ transparenttia/ toiseutta/ pimeään ja kylmän/ ja kalman/ nimeen/ estrogeeni naisen sielu/ vanhassa filmissä/ hindenburg// a rugby ball/ olen pikemminkin/ hallinnollinen/ endeeminen isä/ enää saati sitten/ saatikka ei/ galoppi kahdelle/ gamballe/ furioso/ estremamente/ agitato e tumultuoso/ corazones rotos// kukkii/ totally dull/ 'n comfortably/ numb/ liian äänekkäitä/ kukkia teen tiellä/ ikhthys ilman/ kuumia intohimoja/ theou hyios soter/ ning everybody/ here comes/ nevery// body/ keinuveitsi taivaalla/ mezzaluna rossa/ virtahepo hikoilee/ verta/ hootcheycootchey/ in uchi/ basehyppy/ illasta aamuun/ silta ilman jokea/ kasslerisi jumissa/ a momentary lapse/ of reason// such a twat/ no one gives a grap/ drowningpool/ täynnä häkää"*

Siinä ehkä, muun ohessa, kommenttia erääseen vuosisadan rakkaustarina. Hyvin tiedämme, että kirjoittavat miehet usein ovat mahdollittomia puolisoina, vaimo on parhaimmillaankin vain jalkavaimo sen suuren rakkauden, kielen, rinnalla, joten voi itsessään hiukan olla vikaa, eikä "hylättyjen hyllylle" joutuminen ehkä pelkästään muista johdu: *"merta edempänä/ ruoho vihreämpää/ ihmisen mieli/ yksi pahanilman lintu/ heittivät helvetin/ jo eläessä/ uh huh her/ fuckin' slow drug/ wtf do u// think/ u are/ oksensin lumelle ruusun"* ja hiukan myöhemmin: *"365:n pettymyksen/ jakson istun/ hylättyjen/ hyllyssä/ desensitisaatio/ kaakossa// terveisiä tekniikan/ imperatiivista/ whodunnit/ fuhgeddaboutit/ all wrongs/ reserved/ hell revisited/ kellokoski/ os.8// istun catwalkilla/ otan vastaan/ pilvien/ ylilennon/ join kaksi vuotta/ pääteypsäkki/ pankreatiitti/ viskelen veteen/ kiviä/ delirium/ ja cremor tartari/ haustajuu/ aufuuli tuuli/ kuuntelen ruusupuuta/ ja kuusta/ if you don't/ love me/ anymore what's// forever for/ olen yhtä läsnäolon/ metafysiikan identtisyyden/ oletusta/ diskursiivisten käytäntöjen/ tyypistämistä/ tekstuaalisiksi/ jäljiksi"* Tästä pääsemme luonnollisen, evolutiivisen siirtymän avulla sujuvasti seuraavaan osioon.

intohimon hämärä kohde

Helinin suhde kieleen on eroottinen, hän rakastaa nuoria, vanhoja, vieraita ja uh huh, kuolleitakin. Minkälainen Helin sitten rakastajana on, sanoisin tyypillinen, tavallinen mies, joka tuntee kohteeseensa välillä itkunsekaista hellyyttä, välillä vierautta; hän haluaa muokata kohdettaan, taivuttaa ja tavuttelee sitä mihin asentoon milloinkin, pilkkoo ja yhdistelee, on väkivaltainenkin, ja aina arvaamaton. Hän ottaa ja jättää, pitää vireillä useampaa suhdetta yhtäaikaan, harrastaa ryhmiselläistakin; hän on vaativa ja haluaa nähdä kohteessaan ideaalin, joka täyttäisi yhtäaikaan katutyön ja Neitsyt Marian vaatimukset ja ominaisuudet, ja joka kasvattaisi itseään henkisesti, lukisi, seuraisi aikaansa, soittaisi ja harrastaisi muutakin kuin pianoa ja käsitöitä, maalaisi tapetteja ja puhuisi hiukan enemmän kuin muutaman sanan ranskaa, jotta häntä kehtaisi herraseurassa näyttää, ei olisi tuppisuu, vaan osallistuisi keskusteluihin ja väittelyihin. Ja mikä tärkeintä, huolehtisi miehensä tarpeista, pitäisi vireessä, lohduttaisi, kannustaisi, ja olisi lempeä valo miehen ankarassa maailmassa, ja uskollinen, loppuun asti uskollinen. Ja kuka on maailman paras nainen? Äiti tietenkin. Helin vahvistaa tämän yleispätevän totuuden. Naisia, vaimoja, lapsia tulee ja menee, mutta jokaisella on vain ja yksi ainoa äiti. Vasta kun hautaa vanhempansa, tietää, mikä paikka maailma on, ja on aikuinen, ellei sekin instituutio ole lopetettu, ei myy, mene kaupaksi. Helin on niin syvällä kielessä, että on sanottava äidin edustavan, olevan, lähes konkreettisesti muutakin kuin biologinen olento; hän on elämän antava tarkoitus, äidinkieli. Vasta kun napanuora tähän katkeaa, ikuisuus alkaa.

Ctrl Alt Del lähtee liikkeelle seuraavalla tavalla, eli menee heti asiaan: *"kirjattaa/ kirjatan/ puista*

pois kukat/ omenat mätäneen/ uusi sulka hatustani/ tölttiä ja passia/ silmiä nurin/ ja oikein/ virkkaan// virkkeitä, veraton/ neperin luku auki" Siis naitattaa, naitan. Helinin runous toimii ja pelaa koko ajan piilo- ja sivumerkityksillä. Tästäkin otoksesta voi löytää monenmoista, joko olevaa tai oman mielen kuvitelmaa. Lakastumisen, lahoamisen aiheesta, siitäkin mestarismies tekee saavutuksen ja prenikan rintaansa, passin, lupakirjan. Hän harjoittaa virkkeiden kirjokudontaa verattomana, virattomana ja alastomana neppari auki yksikkönä tai kauniimmin yksilönä keskellä tai osana tehosuhteiden logaritmiikkaa.

Jatkaaksemme suoria viittauksia tai niitä sisältäviä otteita: *"kynä kuopassa/ jalat kohti taivasta/ naaraat naarastat/ ruoppaat/ syväväylää/ sanojen tonnistolle/ ylität isbn:än// lainausmerkit raahaa/ juopunutta sanaa/ hevonen kuopaisee/ kaviollaan maahan/ pilkun uppoan/ perspektiiviin/ hysterial/ alijäämään/ tongue tied/ rotten inside// kysynnän ja pelon/ tikapuut nousi/ lännestä laskee/ allensa kylvää/ miinoja korjaa/ proteeseja frankly i/ couldn't care less/ onko relaatio/ 'olla isoisä'/ funktio/ where 'n/ blazes m'i/ committed no crime/ done my sentence/ 'n her/e m'i// on my own/ downhill with a bullet/ stinkin' of death/ 'n uh vanilla/ saw my life wondered/ what the hell/ i had been livin'/ snug lil words/ in a snug lil world/ w/o a lighthouse// cigarette left to drift/ on a calm dead sea/ down the grounds/ the very dregs/ going 'n the big/ old gong/ forever/ 'n ever/ 'n ever/ coitus/ sanctus/ amen..."* Tätäkin juoksutusta voisi purkaa loputtomiin, mutta tarkoituksenmukaisuussyistä, ja kun tuli eräs sivuaihe mieleen, kiinnitämme huomiota alkuun ja loppuun ja erotiikkaan: kynä kuopassa, hm, jalat kohti taivasta, hm, naaraat naarastat; ja coitus, sanctus, amen: on kysymys kielen lihaksi tulosta, pyhästä ja kiitosrukouksen arvoisesta tapahtumasta.

Sivujuonteena, jo tämänkin pituisen väärinarvioinnin tai epämuodollisen esseän, vaikka se tuskin on puolessavälissä, on mahdotonta mahtua edes kirjallisuus- tai kulttuurilehteen, saati Parnassoon, kun siellä merkkimäärä määrää mitä voin ja saan sanoa, ja tila on muutenkin vähissä Bill Clintonin elämäkerran, Harry Pottereiden ja Juoksuhaudantien takia, ei siis sen nimisen palkintojakoin voittaneen kirjan, ei suinkaan, vaan samannimisen kadun, jonka varrelta on käyty haastattelemassa ihmisiä ja liitetty mukaan runsaasti valokuvia, tottakai, onhan Parnasso Kuvalehti. Totuuden nimessä on sanottava, että syynä voi olla tällaisten surkeiden väärinarviointien surkea - ei sentään akateeminen, huh huh sentään, se kun karkottaisi potentiaalisia tilaajia - taso ja kuiva sisältö; sillä sitä se on, sen päätoimittaja jos kuka tietää, onhan hän toiminut aikaisemmin Helsingin Sanomien taloussivuilla ja Taloussanomissa, niinkö se oli, who cares, joka tapauksessa on suuri etu, ettei hän tule alalta, ole opiskellut esimerkiksi kirjallisuustiedettä, vaan englantilaista filologiaa, ja siis harrastaa anglo-amerikkalaista kirjallisuutta, jota dekkarit hyvin edustavat, mutta jostain kumman syystä myös Merta, Haavikko, Vartiota, joten hän taitaakin olla hyvin moderni. Joten rakkaudella, love, love, love, vaaleanpunainen kansi onnittelukorttiin menestyksestä ja taloudesta, se kohenee ja kohenee ja vielä siihen oikein paljon sydämenkuvia. Kirjallisuus on meille kaikille hyvin tärkeä ja kallis asia todella ja apinanleipäpuu. Ja kas, kun yön yli nukuttuani selailin Suomen Kuvalehteä, siellä haetaan Parnassoon uutta päätoimittajaa, joten musta jäähyväiskortti perään ja tervemenoa alas ajamaan eli kannattavaksi saamaan jokin uusi instituutio, kun viimeinenkin perinteikäs kirjallisuuslehti alta meni.

Suomalaisen kansanrunouden perinnettä kunnioittaen Helin flirttailee kuoleman kanssa, myös se on kaipuun kohde, mutta millaisen hahmon muodossa se näyttäyksen Helinille: *"suru kaikessa olevaisessa/ mono-no-awaré/ epätoivo ainoa/ kiinnostava asia/ ihmisessä/ all i really need/ a quiet lone some/ placenta to dye/ soft worm/ 'n vom like/ uh tomb/ pieni/ mustakantinen/ tyttö..."* Helin saa haudankin vaikuttamaan lähes lämpimältä ja houkuttelevalta paikalta.

Julmaan huhtikuuhun Helin liittää armon, ei hän mikään autiomaan modernistinen nihilisti ole:

"lyhyt hetki kevätyötä/ niin hiljaista että/ kuulee lehden kasvavan/ nupun aikeen aamulla aueta/ suuren ei-minkään// balladi/ nätit tytöt kaivaa/ hautoja laulun/ laulan kukkaset/ kummulle/ vainajien päivä/ kortsus laubaga/ ja mäejutus/ pulpetinkansien/ avointen valtakirjojen/ alla vainajat/ tuhansien// kynttilöiden hatut/ tulessa.../ pianosta/ puuttuu kytkin/ toisen aarretta/ vartioiva käärme/ sokean keppi/ kieli kyvyttömyys/ kuolla/ belletristiikkaa/ kirjan kansojen// killologian/ rasko ja vitka" ja hiukan myöhemmin hän huudahtaa: "oh god good/ god or ungood/ i seem uh to be/ a verb katana soikoon". Nyt tuntuu, että alla on uuden aavistus, valoisan kevätyön, suuren ei-minkään, jota vastaan heitetään kielen ja kirjallisuuden paino ja hitaus, mutta kun olen sitkeästi belletristiikkaa ja weberin jalostama luterilainen raataja, teonsana, verbi!

Maailma ja todellisuus on mitä on, mutta runoilija hakee hengellistä tai ainakin henkistä kokemusta tai yhteyttä, aina, vaikkapa kapakasta, seurauksineen, painajaisineen: *"c'est lui/ 'n he's/ me far uh worse/ to be love's lover/ than the lover/ that uh love/ has scorned.../ amantes amentes/ löylylintu lentää/ in a drum/ kapakan katossa/ nikotiinipilvet// sää pitäs saada/ seulaan/ kiireessä soi/ pääsylippu paratiisiin/ rossinin petite/ messe solemnelle/ tuttaa sekä laisko/ että naita hoito F10.0/ painajainen/ josta heräät// historia histrioni/ hijo de puta/ if you wanna know/ ask your uncle dudley/ i'd say a snowball's/ chance in hell/ in east jesus/ drinkin' jewish/ penicillin/ yö nukkui sikeästi/ herätin valon viideltä/ you know the stars/ uh are gone/ to Jericho// get boozed/ 'n see the chaplain/ i'mmortal/ low uh man/ on the/ totem/ pole..."*

sielu on rumpu

"blues is the colour// fado another/ hole in the heart" voisi olla sopiva avaus uuteen osioon; suomalaisittain: soitot on suruista tehty. Helinin kielellinen ja kirjallinen maku on laaja, niin on musiikillinenkin, hyllyltään löytyy modernin taidemusiikin ja klassisen ohella Zappaa, Dylania, Neil Yongia, hän on kulman kundi päässään itse hankittu oppineen silkkipytty, mutta mikäs se kaiken alla soi: *"ilman ruumista/ veri on/ vain lätäkkö/ rags to niches/ enemmän catullusta// ja katupoikaa/ kirjatan katsetta/ sateen lankoihin/ sumua it's/ bloody/ baltic/ kyynelten perhepiirissä/ viiden tähden vintagetaivas/ vsop ja sttl/ surulla minusta/ heimlichin ote/ kuuntelen bluesin/ lasta sylissäni"* Runous elää, jos on elääkseen, rytmin varassa. Rytmii on enemmän kuin poljentoa, myös asioiden ja entiteettien kerrontajärjestystä, myös värejä ja sävyjä. Runo ei toimi pelkällä asiasisällöllään, olipa se kuinka relevanttia tai yleispätevää, terävää, tahansa - täytyyhän joku ero sen ja aforistiikan, saati proosan välillä olla. Rytmijä ja sävelkorva ovat luonnonlahjoja, ilman niitä ei kovakaan työ loppuun asti kannu. En oikein jaksa uskoa koulutukseen, vaikka saattaahan siitä olla apua taipumusten löytymiseen. Ja kun taipumukset eli taito löytyvät, ei enää pysty kirjoittamaan huonosti, vain joskus huolimattomammin. On tekijöitä, joiden välitöinäkin pidetyt teokset todistavat tätä, hakkaavat menen tullen kiinnostavuudessaan monen opinahjoja kolonneen keskinkertaisuuden "mestari teokset" menen tullen.

Jokaisella kielellä on oma klanginsa ja monet klassikot elävät sen laulullisuuden löytämisen varassa pikemminkin kuin sanottavansa, sillä kaikkihan on sanottu jo heitä ennen, olivat he miltä vuosisadalta tai tuhannelta tahansa. Runoutta on mahdotonta kääntää kieleltä toiselle, se tärkein, tämä hämärä henki, sielu, sointi, on toiselle kielelle tavoittamaton, juuri sen takia kun se on toinen. Käännös on parhaimmillaankin sisällön kalpea sovitus tai uusi luomus; itselläni on sen verran venäjä hallussa, ja myöskin arabian alkeet, terveisiä vaan Hannu Helin, että olen asian heti huomannut.

Heliniä voi ja joutuu välillä lukemaan kuin vierasta kieltä, jota ei vielä täysin hallitse. Silloin ei ole välttämätöntä eikä tarkoituksenmukaista juuttua jokaiseen yksittäiseen outoon sanaan, vaan tärkeämpää on yrittää ymmärtää kappaleen tai lauseen likimääräinen merkitys. Myös ääneen lukeminen monella tavalla kannattaa. Vieraan kielen tai kielten viehätys perustuu ainakin omalla

kohdallani sanojen outoihin sävyihin, ne ovat jännittäviä sellaisenaan, maistelemisen arvoisia, vaikka ei tietäisi tarkkaa ravintosisältöä; ja myös on mukavaa löytää kiertolaisia, jotka hiukan muuntuneina ovat vaeltaneet kolkasta toiseen ja monet maapallon ympäri. Vieraisa kielissä on myös aivan uudenlaisia rakenteita, ilmauksia ja tapoja sanoa, jotka rikastuttavat ymmärrystä ja auttavat näkemään oman kielen erityispiirteet, mielen ja luonteen. Helinin kohdalla on sattunut niinkin, että olen huomannut alkaneeni lukea, varsinkin pidempien vyörytysten aikana, ilman tietoista ajattelua, siis maistellen ja kuunnellen vain sanavirran kulkua ja rytmiä, jolla tunnetusti on ihmiseen hypnoottinen vaikutus. Ja onhan niin, että runoudessa rytmi monta kertaa varastaa koko shown; vaikuttavimmat, mieleenpainuvimmat ja jäljen jättävät rivit ja riimit ja säkeet eivät välttämättä järjen tasolla sano paljonkaan, välttämättä yhtään mitään. On tietysti makuasia pitääkö saksalaisesta discohumpasta, jonka alta aina kuuluu se marssipoljento, vai kevyesti liitelevästä ja hengittävästä argentiinalaisesta tangosta, joka eroaa suomalaisesta kuin korkokenkä kumisaappaasta; rytmin ei pidä olla metronomin tikitystä, konevasaran iskua päähän, tarkoitan sanoa. Parasta on jos rytmiä ei tietoisesti kuule, vaan alitajuisesti aavistaa, mikä muuten koskee kaunokirjallisuuden syvämerkitystäkin. Kirjassa on oltava tuntematon, pimeä puolensa, tekijälleenkin; itseasiassa se on onnistuneen kirjan edellytys. Kukla tai sipuli jokainen hyvä kirja onkin, oli se sitten ulkonaisesti kuinka suora ja yksinkertainen tai monimutkainen tahansa, vaikka kuorit ja kuorit, sen ydintä et lopulta käsitä, löydä, ja tippa jostain syystä linssiin tulee.

Voin toki mennä kurssille, jossa opin kuinka tajuton, jolta ovat ratkaisevimmat elintoiminnot pysähtyneet, elvytetään, mutta voinko löytää kurssin, jossa opetetaan miten hengitetään. Ctrl Alt Delissä Helinin hapenotto paikoin kulkee väkijäisesti, korisee, kuin aerobisessa vai oliko se anaerobisessa harjoituksessa. Kontrollissa on runnomisen ja väkijäistämisen makua verrattuna aikaisempiin kokoelmiin, jotka kauttaaltaan ovat rentoa, miehisen helppoa maastajuoksua, jonka aikana endorfiini vapaasti virtaa. Virtaa se Kontrollissakin, poimin lyhyitä esimerkkejä, jotka ainakin minuun tehoavat selittämättömällä tavalla: *"maa marto jos et marras/ taivas niin tiheä/ ettei tähdet loista/ tuulet tuule koska/ taivas on poissa"* ja *"they gonna put me/ down below// lay me low/ they outta/ gonna/ dugga/ deepa/ one/ zinc me/ sink me in the snow/ lay me low/ when/ i go..."* ja *"älä ota mukaasi/ älä minua vielä vie/ sinä kannoit minut maailmaan/ minä sinut hautaan/ musta aurinko nousee lännestä/ tähtien joukossa/ on yksi uusi tähti..."* No niin, Helinin levyhyllyy on lisättävä Juice Leskinen; ja oliko se artisti itse, joka käytti sanoitustaan esimerkkinä miten runo pelaa monimerkityksellisyydellä. "Musta aurinko nousee" voi tarkoittaa auringon väriä, tai että minun mielestäni se nousee, tai että se nousee minusta; tai mikä oleellisinta, kaikkea tätä yhtäaika.

Enimmäkseen Helin käyttää kuitenkin hiukan harvinaisempia tahtilajeja, sekoittelee niitä polyrytmisesti ja synkooppi pomppii hiukan missä ja miten sattuu, eikä eurooppalaisen ole aina helppo kuulla sosiaalisesti eristyneen maailmankansalainen Helinin afrikkalaisia ja arabialaisia ja intialaisia rytmikuvioita ja pysyä sormen napsuttelulla ja jalalla tahtia lyöden perässä: *"olen itkuun/ hukkumaisillani/ romahtamassa atomeiksi/ suisite ja luposolitario/ leivos ja kuokka/ ja nukkua uni/ yhtä mattaa/ kuin matalaa/ cul-de-sac/ avaruuden/ ampumaradalla/ gokann...// emi nousee idästä/ heteissä tanssii/ pöly/ seven seas/ vomitin' mountains/ armo on huhtikuu/ joki jotakin/ mustaa/ sapiessentriinen/ emperiumi"*

communication brekdown

Led Zeppelinin siivellä liitelemme uuteen osioon. Perillemenon ja kommunikaation ongelmaa ei ole unohdettu yhdessäkään lukemassani Helin-arviossa, joten ei yhtään huvittaisi siihen puuttua, mutta pakko se on. Kärsivä ihminen keskellä käsitemaailman helvettiä, mahdoton yhtälö? Ymmärtää? Ongelmakimppu, ainakin lukijalle, pikaruokaan tottuneelle Hesburgerissa piipahtajalle, joka mikrossa lämmittää klassikon kuin klassikonkin muutamassa minuutissa ja

hotkaisee, ja lähtee, etsimään uusinta uutta kauppakeskusta ja Shoppia alennus- ja tarjoukkupongitt karttana taskussa? Kuten Helin itse sanoo: *"there are forty/ uh people// in this world and five/ of them are/ leninburgers/ non olet/ ergo/ et ole.../... oita/ ommato oneirogmo ochlo/ mustat aukot/ tietokoneita atomit/ maailmankaikkeutta// suurempia/ es es on dee/ korkokengistä sydän/ nus nuts nunc/ est bibendum/ consummatum/ est aperientia/ saya akun/ ja arabian alkeet/ ytimennävertäjätoukka/ caveat emptor/ avere la luna blu/ dans la lune"* Menikö perille? Vai lähemmekö oluelle? Viisi neljästäkymmenestä on kahdeksasosa, ihmiskunnasta? samaa burgeria hiukan eri majoneesilla tai pilaantuneella soosilla ja teorialla, alennettu sävel laskee, kun sitä lisää alennetaan, se putoaa viivastolla luokkaa alemmaksi, mato kalvaa, puhuu arabiaa, mutta kulutus jatkuu impressionistisen Debussyn soudessa hissimusiikkina rauhoittavasti taustalla. Nyt on juotava, sillä voitto on saavutettu, tästäkin runosta, jos se on mahdollista, hiukan on tyhjiin selittämistä varottava.

Helin käyttää runoudessaan kymmenkuntaa eri kieltä, ilmeisesti niitä myös enemmän ja vähemmän osaa ja hallitsee; hän on lukenut - siitä lähtien varmaankin kun on lukemaan oppinut - pari kirjaa päivässä, ja lukenee edelleenkin - olen sen vähän verkostoitumisen kautta, jonka olen onnistunut saavuttamaan, itseni antanut ymmärtää - ja fiktion ohella tietokirjoja. Mutta jos minä en lue, onko se Helinin vika? Pitäisikö hänen ottaa se huomioon? Asia on kaksipiippuinen; onko kirjailijan tehtävä olla vaativa lukijaa kohtaan vai silittää häntä myötäkarvaan, laskea rimaa, ja miten matalalle, ettäkö luokan tai kulttuuritoimituksen raskastekoiskin ja kömpelöinkin poika tai tyttö onnistuisi sen yli saksamaan? Itse näen asian niin, että itsensä kanssa ei ole neuvoteltava, että juuri se on lukijan kunnioittamista; pahin virhe, minkä kirjoittaja voi tehdä, on suhtautua vastaanottajiin alentuvasti. Sellaista ihmistä Suomesta tuskin löytyy, jonka yleissivistys riittäisi niin pitkälle, että Helinin runous hänelle kaikkine sivutiedostoineen aukeasi ja kun lisäksi runossa on Helinin ja Helinin välistä sisäpiirihuumoria, kaikki menee vieläkin kiharammaksi. Toisaalta mikään ei kiellä eikä estä ottamasta avuksi sanakirjoja. Nykysuomen sanakirjasta löytyy - ainakin sen kahdeksannesta painoksesta, jonka katsoin välttämättömäksi hankkia jo neljännesvuosisata sitten, vaikka rahaa ei olisi ollut, sen enempää kuin nytkään - myös uudis- ja sivistyssanaosastot sekä paljon apua vanhemman kielen etymologiaan. Lentävien lauseiden sanakirjasta, jos ei latina satu olemaan hallussa, kuten itselläni ei ole, löytyy myös apuja, kokeilin.

Niin, pitääkö runouden olla suussa nopeasti sulava leivos vai voiko se olla myös raaka päihinäpiirakka? Ctrl Alt Delissä on Helinin aikaisempaan runouteen verrattuna sisällön tasolla enemmän vaikeutta, se liikuu syvemmälle yksityiseen kieli- ja sana-avaruuteen, siinä on käänteistä autistisuutta, on pakko sanoa. Mutta koko kysymys saattaa olla väärin asetettu. Ehkäpä Ctrl Alt Delin ydin onkin juuri tässä: yltyöyksillöllisenä narsismin kulta-aikana jokaisella on "oma juttunsa", eikä aikaa ja mielenkiintoa "muiden juttuihin". Ne ovat kiinnostavia vain jos ne liittyvät tai limittyvät omaamme, niistä on meille hyötyä tai ne edistävät omiamme. Tämä yleisvaikutelma tulee esiin esimerkiksi lukemattomilla niin kirjallisilla kuin muillakin pulinapalstoilla, pääasiassa niissä toteutetaan omaa projektia, joka on olla esillä, ilmaiseksi mainostaa itseään; harvemmin kuulee ja näkee todellista keskustelua, dialogia, saati oman näkemyksen tai kannan muuttumista. On vain samanmielistä hurmioitunutta huikaisua ja ihastelua tai sitten tinkimätöntä vihastelua. Älyllisen, hyvin ohuen kuorikerroksen alla kuplii ja kiehuu emotionin mustan kirkas selkäydinneste. Eikä kirjailija välttämättä tiedä, tiedosta, mitä hän pohjimmiltaan sanoo ja tekee, ja siinä juuri on kauniskirjallisuuden tilaisuus ja mahdollisuus, se luovuus. Helinin oma lause, ettei mitään tarvitse keksiä, riittää että muistaa, viittaa enemmänkin raakamateriaalin tasoon.

Ekspontiaalisesti kasvavan "informaation" virta ja häly tuntuu muuttuneen itsetarkoitukselliseksi, sillä on ikäänkuin oma tahto, joka vie meitä, emme me sitä; se on huumetta, jota täytyy koko ajan saada lisää, vaikka se ei tuo mukanaan muuta kuin sietokyvyn

nousemisen myötä tarpeen yhä suurempiin ja tiheämpiin annoksiin. Se on tuhoavaa ja tukkivaa orjuutta. Olavi Paavolaista lainaten, jokainen saavutus on vain uusi ruoskanisku, hyppää vieläkin korkeammalle. Jossakin kyllästymispiste ja rajat tulevat vastaan.

"angelflyingtooclosetotheground/ a mind is like/ a parachute/ it doesn't work/ if it's not/ open"
Mieli laskuvarjona tai paremminkin liitopimuna toimii vain avonaisena, älä ylikuormita sitä.

Seuraava ote on avain, ellei Helinin, niin siihen mitä haluan hänessä ja Ctrl Alt Delissä nähdä:
"näkemisesi/ valo kirassi/ vanari ja serpa/ kolpitsa sillä potuska/ ja sweet fa/ älä astu kynnykselle/ sillä näet nimittäin/ hyvä henki/ niin pitkä/ jalkojen rukous" Jos keskeytämme tähän, kun alkuperäistekstissäkin tulee tyhjä riviväli. Eräs arvostelija puhutteli kirjailijaa tässä kohtaa, että minulta loppuvat taidot, Helin. En tiedä onko taidot oikea sanavalinta; ei kai taitoa kovin paljon vaadi etsiä oudoiksi jääneet vanhan suomen kielen sanat esimerkiksi Nykysuomen sanakirjasta tai etymologisesta vastaavasta. Enkä ole ollenkaan varma vaatiiko runouden ymmärtäminen niinkään opeteltavissa olevaa taitoa vai ehkä enemmänkin halua ja tahtotilaa ja hiukan elämäkokemusta. No, arvostelijalla ei ole aikaa selailta sanakirjoja, tai hänellä ei niitä ole, eikä ehkä kirjastoakaan lähellä, mutta hänellä on sähköposti, *"the speed of taught"* ja sillä *"aakkosten flanööri"* ja niinpä hän lähettää meiliä osoitteeseen iki, ja sieltä, kas kumma, isä iternity, eli ikuinen toistaja, vastaa ja avuluaasti selittää, että kirassi=paloöljy, vanari=lyhty, serpa=keitto, kolpitsa=uunin sivussa oleva penkki, potuska=patja, tyyny, ja sweet fa tarkoittaa suloista tyhjyyttä. Seuraavan otoksen arvostelija ilmoittaa jotenkin ymmärtäneensä, mutta lukee kuitenkin avuliaan runoilijan selityksen: "Teotwaki on ns. akronyymi, lyhennys, eli ensimmäiset kirjaimet The End Of The World As We Know It eli suurinpiirtein käännettynä 'maailmanloppu sellaisena kuin me sen tiedämme'; kvanttifysiikat sanovat, että kun kaikki informaatio on yhdessä pisteessä, se on maailmanloppu." Tämän jälkeen arvostelija kertoo olevansa täyttä korvaa ja kuulevaa mieltä, eikä se ole hänelle vaikeaa, koska hän tietää, että kaikenlaiset sanat ovat kautta ihmisen aikojen olleet olemassa ja että antiikin aikoina vasta kielten sekamelskaa kauppapaikoilla kuultiinkin, ja että kieli paljastaa kirjoittajan toimintakentän, kokemukset, tunnot, aistimukset ja tiedot ja sitten kertoo käyvänsä välillä kuuntelemassa Jukka Sarjalaa. Ja hetken päästä hän taas lukee Helinin runoja, ilmeisesti jonkin tärkeämmän ohessa, ja miettii, että jos jättäisin kaikki ja hyppäisin näiden ohuiden sanojen syövereihin. Ja huudahtaa itselleen: "Minähän en hyppää minnekään! Tunnustelen ja muokkaan koko synnyttävällä olemuksellani tätä maailmaa. Itse olen ensimmäinen ympäristöni." Näistä kummallisista tiedonannoista ja häränpyllyistä pääsemme siihen, mistä olen tainnut mainita ennenkin, kriitikot ne vasta taiteilijoita ovat - tai ainakin haluaisivat olla. Jos tunnelmat peesaavat omia tunnelmia, antavat huikaisuja, toistan Olavi Paavolaista toistaen, ja sopivat omaan maailmankuvaani, niin hyvä, pidän, mutta jos eivät tai vaativat yhtään työtä, niin antaa olla. Mä olen mä! Josta alan päästä siihen, mihin soisin nykyrunoilijoidenkin pääsevän, pienen minän unohtamiseen, jonka jälkeen voisi jotain uutta alkaa, vai loppuuko kaikki runous siihen, minun kalliiseen ja ainoaan tosiolevalaiseen?

Tämän harhapolun jälkeen Ctrl Alt Delin yksi suosikkisivuni jatkuu: *"inspiration is perspiration/ is artificial respiration/ olet synapsisi/ kaikki tieto kokemukset/ informaatio/ yksi piste/ teotwaki/ turha tyhjä/ ontto olo// perhonen lehahti/ lyhyeen liekkiin/ hukkumaisillasi/ kuvaillet yhä vettä/ edessä vain/ keesi kniigaliigasta/ näkyy selät/ lapis lapis kukkii/ kojatuissa keljoissaan/ mustat munkit// valkeat valaat/ mission impossible/ semper paratus/ si libet/ licet..."*

Kun arvostelut alkavat nykyisin olla joko egotrippejä - tämä juttu on paljon hienompaa lajia eli essee - valmistusaineisiin keskittyviä tuoteselostuksia tai yksinkertaisesti vain mainospuffeja, yritän tulkintaa. Kirassi, vanari, serpa, kolpitsa ja potuska tuovat mieleen tuvan, pirtin, jopa savupirtin, jonka tunnelmaa ja tuoksua voi käydä makustelemassa kansallismuseossa köyden takaa, sisään ei saa valitettavasti astua, mieli olisi kovasti tehnyt, paikka näytti niin houkuttevalta, viihtyisältä, ihmisen kokoiselta, kun kattokin oli mukavan matalalla. Tietenkin

ne aikanaan oli tungettu täyteen ihmisiä, tuskin siellä rauhaa oli, mutta nyt todellakin sweet fa, suloinen, hiljainen tyhjiys. Uuni kiveä, muutamia rautaisia tarvekaluja ja kaikki muu puuta, paljasta, maalaamatonta. Ei aikamme toteempaalua tai alttaria nurkassa pauhaamassa mainosvirtaa, sitä ei kolahtele postiluukusta paperin muodossa, radio ei soi, pöydällä ei ole sanomalehtiä, eikä sähköpostia ja nettiyhteyttä, ei tarvitse jatkuvasti reagoida ja ottaa vastaan "informaatiota", ei kännykkä piipitä tekstiviestin merkiksi tai tärise taskussa tai pirise, kilkata tai vinguta kansainvälistä tai useammin valittua Mozartia; ainoat uutiset ovat mitä räppänystä ulkona näkyy, sää, sen vaihtuminen, satunnainen ohikulkija pihalla tai ovella.

Mikset pysynyt siellä, halusit astua kynnykselle hyvästä pimeydestä, hämärästä? Tai mikset vieläkin voisi tavoitella mieleesi rauhaa, hiljaisuutta, suloista tyhjyyttä jalat ristissä rukouksessa, meditaatioasennossa persialaismatolla tai räysyellaisella tai paljaalla asfaltilla tai mărăssä sammalikossa laskuojan varrella tai sillä sijalla ja alustalla, minkä karmasi on sinulle suonut? Miksi täytät ja haluat täyttää ja ahtaa mielesi kulttuurisella roinalla ja rojulla, tieteen teorioilla, joilla et mitään käytännössä, arjessasi tee, sanoilla jotka asettelet oikeaan järjestykseen ja kuvittelet, että se on tärkeää? Nekö sinulle kertovat kuka olet tai miksi elät vai yritätkö niillä juuri näitä kysymyksiä väistää? Miksi annat niiden riivata itseäsi. Oletko maanikko ja nisti? Kuka sinua oikein kuljettaa, varsinkin kun hyvin tiedät mihin?

Inspiraatio hikoiluna ja tekohengityksenä, työnä ja kuolleen henkiin herättämisenä, ei oikein kivalta tai ainakaan taiteilijaromantiselta kuullosta. Ja tämä "*olet synapsisi/ kaikki tieto kokemukset/ informaatio/ yksi piste/ teotwaki*" rinnastaa kahden maailmankaikkeuden lopun, joista toinen on käsityksemme minästä ja itsestä, joka jossain sijaitsisi ehjänä entiteettinä. Entä jos on niin kuten aivotutkimus väittää, että olet synapsisi ja siellä kiertävä informaatio ja äärettömän lukuisia rinnakkaisia toimintoja, etkä mitään muuta. Sielusi, jota nimität sillä tai muilla nimillä, persoonasi, minuutesi, ei ole mitään juuri sinun ainutlaatuistasi tai alkuperäistäsi, vaan muodostuu siellä kiertävästä lainatavarasta, joka kasautuu ja jota kasaat yhteen pisteeseen, koska haluat kaiken tietää ja kaikkea lisää, ja melkein saatkin ja melkein kaiken tiedätkin, mutta se ei auta, teotwaki tulee ja turha tyhjä olo.

Liitelet, yökkönen, kohti yölampun keinovaloa ja poltat siipesi, etkä veitsi kurkullasi, piippu ohimollasikaan osaa lakata kaunomaalailusta, et nähdä ja puhua totta. Et vaikka asemasi yhteisössä on ollut tai ainakin mennyt, liigassa pelaavat toiset yksilöt ja seurat toisiaan vastaan. Näkyy selät, runouden meren ja kirjojen, ja kivi - ei lasuuri, mutta ehkä helvetin hopeinen, syövyttävä, kivikaali tai kemikaali, medikaali - kukkii. Mutta missä, sinun mielessäsi.

Koi ja kojata, keljo ja keljuilla, se on mustien munkkien asema, työ ja tehtävä, vaikka ammattinimikkeet vaihtuvat, he ovat valkeat valaat, joita ei oikeasti ole, joita silti metsästät; sillä sinulla on tehtävä, lähetystehtävä, et tiedä keneltä sen olet saanut, joka tapauksessa se on mahdoton.

Viimeisistä, latinankielisistä riveistä en sano mitään, kun ei ole sanakirjaa, eikä aikaa, seminaari odottaa, palaveri, meetinki, neuvottelu, yksi julkistamistilaisuus, ja muutama muukin arvostelukappale pitäisi hakea, kun tuli useampaankin lehteen sama juttu luvattua, gradu pitäisi saada vauhtiin, antaa kommentia yhden ystävän surkealle raapustukselle, ja vielä olisi toimituskunnan kokous, jossa ei ole tarjolla kuin piparia, poskensoittoa, ja jotain luovaa pitäisi itekin saada aikaan, ehkä historiallinen dekkari tai romaani, ei sentään, runokokoelma, mutta sen voin aloittaa ja alkaa vain jos saan virkapalkkani päälle 5000 euron apurahan von Pumpendorfin säätiöltä, jonka hallituksessa istuu setäni tädin ystävä, joten hyvältä näyttää.

Onko puheen eli kielen tuottamisella ja sen ymmärtämisellä mitään tekemistä toistensa kanssa? Ei

ole, onneksi, sillä muutenhan informaatio voisi mennä perille ja jotain tarkoittaa, eikä sitä lisää 6,249 miljardia bittiä nanosekunnissa tarvittaisi; sillä tuottaminen tapahtuu Brocan kuorivuoristossa, ymmärtäminen taas Wernicken poimukukkuloilla ja niiden välissä on ylittämättömän syvä murheen laakso.

Helin kyllä näkee ihmisen ja oman tilansa teoriassa ja käytännössä, mutta mitä sinä, minä, hän asialle teemme, emme mitään. Tai mitä teemme kaskailla, osion loppuun voisin sijoittaa pienen opettavaisen faabelin. Joka alkaa Helin-sitaatilla: "... *isoisä/ on isää ei/ siskot enemmän/ sukua/ kuin veljilleen/ kaskaat nousee/ mullan alta/ olent/ olemmeste/ ovat// omeletti/ lit lit...*" Kun kaskassukupolven nymfit kuoriutuvat munista, ne viettävät seuraavat 17 vuotta maan alla imien nestitä puiden juurista. Sitten ne kaivautuvat maan pinnalle, kiipeävät puiden rungoille, talojen seinille tai mille tahansa alustalle ja luovat nahkansa viimeisen kerran muuttuen aikuisiksi. Näiden hyönteisten lisääntymistä ja lajintunnistusta koskevat viestit ovat useimmille ihmisistä vain häiritsevää kakofoniaa. Kaskaiden ilmaantuminen maan pinnalle on aina mediatapahtuma, mutta minkälainen. Sanomalehdet julkaisevat kaskasruokien valmistusohjeita, baareissa pidetään kaskaansyöntikilpailuja ja kaupitellaan myös kaskaista valmistettuja koruja. Ja kun ne katoavat maan alle, jää vain tyhjiä nahkoja, kuin haamuja, niitä on kaikkialla.

ego ago

Ctrl Alt Del rämisee, kolisee, sihisee, sähisee ja paukkuu, mutta ikäänkuin inertian voimasta. Aistittavissa on luovuttamisen sävyä ja makua, hurja äkkivääryys, leikkisyys ja vimma on vaimentunut ja kokoelma soi paikoin surullisen kauniisti, paikoin alavireisesti, jopa väkinäisesti.; ja se onkin kokonaisuutena jonkinlainen jäähyväiskirjoitus. Viimeisessä runossa Helin hyvästelee ja saattelee hautaan äitinsä ja osan egostaan: "*älä ota mukaasi/ älä minua vielä vie/ sinä kannoit minut maailmaan/ minä sinut hautaan/ musta aurinko nousee lännestä/ tähtien joukossa/ on yksi uusi tähti/ uurnasi oli kevyt/ raskas kantaa/ jalat tahtoivat pettää/ sinä kannoit minut/ minä sinut/ laskin levolle luojani/ lepää hetki/ sitten nouse/ ja jatka matkaa/ parhaista parhaisiin/ rouskumetsiin/ ja iankaikkiseen/ mustikkaan"*

Tätä runoa on jo ehditty verrata Lauri Viidan Alfhildiin ja ehdittiinpä se valtakunnan päälehden "kulttuuri" sivuilla jo julistaa klassikoksi. Runo on kipeä, kaunis ja pysäyttävä, mutta silti en menisi takuuseen Helinin ilahtumisesta klassikoksi julistamisesta, runosta, joka on nimenomaan poikkeus hänen myöhemmässä tuotannossaan, juuri sitä kompaktin runon sabluunaa, jota hän on pyrkinyt rikkomaan, tököttiä ja tropopaussia ja muotoa, johon hän on väsynyt seuraavalla tavalla: "*valmiiden ajatusten/ sanakirja/ inhimillisen typeryyden/ ensyklopedia/ khipua kaulassa/ concha ja fica/ tuulen kieli// tonaalinen kirjatan"* ja hiukan myöhemmin: "*napitettu napaan/ asti auki olen/ aipet prokki/ kyllästyny/ tähän tököttiin/ pettyny tropopaussiin// aamuun/ miljardi vuotta/ i don't love me anymore/ never ever uh/ just despised/ 'n hated/ pelänny mitä/ senkin jo/ mänin jamakkua/ hakemua/ toin/ holotniekan...*" Ja jos Helin on tai tulee olemaan klassikko, niin hän a) on b) tulee olemaan sitä aivan muilla ansioillaan.

Muuten, jos jamakkua viittaa karjalaan ja uunipiimään, siis ilmeisesti lämpimään tai kuumaan, niin sen hakijasta tai hänen mukanaan tulee holottaja ja hölöttäjä ja kylmäniekka ellei suorastaan pakkasukko tai noutaja. Tosin on sanottava, että tarkkaavaisuushäiriö, ADHD, on kansanterveyttämme uhkaava vaaratekijä, koskien erityisesti lapsia, kriitikoita ja ehkä myös esseistejä. Se on meille Usasta tuotu mielenterveydellinen diagnoosi ja aivojen toimintahäiriö, tieteellisesti kiistanalainen, mutta käyttökelpoinen vilkkaampien lasten ja varsinkin heidän vanhempiansa vapauttamisessa vastuusta, ja hoidettavissa amfetamiinia tai sen johdannaisia sisältävällä lääkityksellä. Tosin auttaneeko sekään kaikkiin. "The speed of taught" eli eräs edellinen kriitikkomme, joka sähköpostilla tekee tutkimustyötä Heliniä lähestyen, lausuu

syväanalyysissaan Helinin Äidille-runosta: "Minulle, lukijalle, runo "Äidille" on sitä osaa runoilijan olemuksesta, jonka hän itse kieltää. Ylivoimaisen kipeän kauniinako? Liian paljaanako? Kestämättömänako se osa on peitettävä nopeisiin kielipeleihin? Runoilijan ajatuksista piittaamatta aion liittää viimeisen runon koko kokoelman tunnusrunoksi."

Helin on harvinaisen suora ja rehellinen kirjoittaja, ei hän peittele ja piilottele mitään puolia itsestään, vaan päinvastoin on koko ajan esillä paljaana, aivan alastomana, karvoineen kaikkineen; ja kun hän liittää Äidille-runon kokoelmaansa, vielä omaksi osastokseen, ja viimeiseksi, niin kuinka voidaan sanoa, että hän tämän puolen itsessään kieltää. Eikä Helin pelaa kielipelejä, hän kirjoittaa koko ajan asiaa veitsi kurkulla ja piippu ohimolla, uskallan väittää, mutta jos hänen asiaansa ei pysty itse ymmärtämään, ei se sillä kielipeliksi muutu; ja olisi ehkä syytä käyttää lisää sitä sähköpostia Helinin suuntaan, olenpa varma, että sitä kautta jokainen "kielipeli" aukeaa aivan ymmärrettäväksi jopa työkseen kritiikkejä kirjoittavallekin. Ja itse, runoilijan ajatuksista piitaten, ainakin yrittäen, mutta kritikon en, lausun, että kun kuolema kuvittelusta, piilevästä vietistä, sen kuvituksista, kolkuttaa kyynärluullaan ovelle lähimmäisen, ehkä kaikkein lähimmän ihmisen menettämisen muodossa, siinä itsekultakin käyvät sanat vähiin, jäljelle jäävät vain ne oleelliset, työ unohtuu, sieltä lähdetään kesken päivää pois. Asia voi olla näin yksinkertainen.

Ja kun nyt olen kaivanut esille tämänkin kritiikin, ja sitä edelleen silmäilen, niin eikö sieltä pomppaa silmille tällainenkin hehkus: "Jatkumiseen tarvitaan emopuuta, äitiä. Äidillä oli keho, joka uskalsi elää, tuottaa elämää. Äiti ymmärsi, että ihminen on oma ympäristönsä sen aikaa, kun hän elää." Nyt pysähdyn henkeä haukkoen, kuten pysähtyy kritikkommeikin Helinin kirjan viimeiselle sivulle, ja totean, että onko keskelle talvea tullut Äitienpäivä, kun tämän tiukan asian yhdistäminen tunteellisuuden kuumaan, suorastaan kuplivan kuumaan uunipiimään, saa kylmät väreet menemään pitkin selkäpiitäni, ja tunnen Holotniekan lähestyvän seinähirsien ja ikkunanraoista. Ja voisin ihanaa kuumuutta lisätä sanomalla, että jatkumiseen tarvitaan myös jos ei isää, niin siittäjä, jos ei puuta niin "oksa". Siittäjällä on oltava keho, joka uskaltautuu elämään, ainakin sen aikaa, että uskaltaa siittää. Ja varmaan siittäjäkin ymmärsi olevansa jos ei nyt oman ympäristönsä, niin omissa ympyröissään, ja elävänsä sen aikaa, kun aikaa hänelle oli suotu.

Emootiot muuten ovat välttämättömiä meille - sanoo emootiotiede - ennenkaikkeaa valintatilanteissa. Ilman niitä meistä tulee Bileamin aaseja, emme pysty toimimaan, päättämään, siis tekemään oikein mitään ilman niiden ohjausta. Tämä on kokeellisesti todistettu koeyksilöillä, joilla on syystä tai toisesta ollut häiriö tällä mielen osa-alueella, siis henkinen tai fyysinen vaurio aivoissa. Ja meemit - sanoo meemiteoria - taas käyttävät härskisti ja piittaamatta tunteistamme tunteitamme hyväkseen kopioitumisessaan ja leviämisesään, koska emootiot vahvistavat illuusioitamme eli pooleja, jotka ovat päähämme hyökänneet, joista voimme mainita esimerkkeinä uskonopin tai pseudotieteellisen teorian, uskon ufoihin tai niinpä niin, uskon tunteiden hyvyteen, elleivät ne ole pahoja tunteita, jotka eivät ole hyviä, vaan joko sairautta tai ilkeyttä, ja että me oikein paljon tunteista puhumalla henkistymme, kirkastumme ja kohoamme ja tunnemme lähes uskonnollista pyhyttä. Ja taas on tullut aika siteerata itseäni: "Jos en puhu tunteista, eikö minulla ole niitä. Jos en puhu tunteista, heti provosoin naisessa niitä."

Kun eräs, ehkä kolmaskymmenes neljäs, kritikko ilmoittaa, ettei Äiti-runo kuulu oikein kokonaisuuteen, vaan on ilmeisesti irrallinen liitännäinen, on pakko olla taas ihan eri mieltä - ja ystäväpiirini kritiikoiden keskuudessa varmaankin taas kasvaa, vaikka se on suuri ja lämminhenkinen jo ennestäänkin. Aivan samoin kuin minuus, ainakin oma - muut tietenkin ovat kaikki enemmän tai vähemmän jakomielisiä - halutaan nähdä kompaktina ja ehjänä ja tietoisuus valokiilana, keskusyksikön hallinnassa olevana työtilana tai teatterina, aivan samoin, jotenkin automaattisesti, taideteoksenkin pitäisi olla ehjä kokonaisuus alusta loppuun. Runoudessa tämä

ennakko-odotus menee niin pitkälle, että jos kirjailija käyttää samassa teoksessa kahta eri tyyliä, saatikka useampia, hän epäonnistuu, välttämättä. Proosassa variointi, tyylien sekoittamiset jo sallitaan, se saattaa olla jopa suotavaa, mutta runouden "rakastajat" ovat paljon konservatiivisempaa porukkaa. Jos tietyllä tyyliä aloitetaan, niin siinä saat pysyä tai kokonaisuus hajoaa, eikä nouse oikeaksi runoudeksi; vielä pahempaa on jos puhut eri tyyliä useista eri asioista yhtäaikaan, silloin olet pelkkää sekasotkua, etkä oikea runoilija ollenkaan.

Ctrl Alt Del nyt kuitenkin on ehjä ja looginen kokonaisuus; jos kriitikkomme sitä hiukan tarkemmin ehtisi lukea, hän huomaisi, että esimerkiksi äidin kuolemaan viitataan jo alkupuolella. Voi olla hiukan ylitulkintaa, mutta itse haluan nähdä Helinin äidin myös kielenä, joka biologisen äidin kuoleman takia, saa sekin pahan kolauksen. Ja kun kieli ja sen käyttäminen on egoni pystyssäpitäjä ja polttoaine, tilanne on vakava. Ja aiheuttaa aikalisän, jonka aikana runoilija pohtii loppupelin strategiaa jo uhkaavasti hämmöttävän tappion edessä. Sillä kaikki loppuu aikanaan. Kokoelma on täynnä tämän ei ihmiselle mitenkään itsestäänselvän asian herättämiä mietteitä. Äiti ja äidinkieli levätköön hetken ja sitten jatkakoon iankaikkiseen mustikkaan. *"an ego ago/ breathin' out the past/ breathe in/ the lethelulled future/ all is quiet now/ a lone in the night/ looka yonder/ a ship lost at see"*. Öinen lehto, tuonen kehto ja sen virran tai meren, jonne kaikki laskee, sumua ja huuruja jo hengitän.

Minän harha saattaa olla se viimeinen suuri harha, joka ihmisellä on, tabu, joka ei kumoudu sanokoon tutkimus ja tiede mitä hyvänsä. Ateistilla, agnostikollakin on se pieni pirunsa, joka silloin tällöin kuiskaa, että ehkä sittenkin, et sinä ihan lopullisesti kuole. Ja näin pitkälle usein ihmisen suuruudenhulluus ja kuvitelma omasta merkittävydestään menee: *"jos sinua ei ole/ peippo ja pajulintu/ ovat vaiti"* Seuraavassa on sanaleikki, joka valaisee tätä pandoran lippaan vihoviimeistä ihmisparkaa kiusaavaa riivaajaa: *"i 'mmortal born/ on a sunken/ cloud/ haydnin luomista/ posetiivilla/ huterä olo in utero/ ego has just/ landed/ shoulbye/ kupai/ 'n god/ good/ n8..."*

Jos kokoelma tunnusta tai tunnusrunoa tarvitsee, valitsisin seuraavan otteen sellaiseksi: *"kouran kupissa/ galaksi/ ja eripariset/ ajan siivet/ caramba// ja kilombo/ agnello agnolo/ on the side/ of the angles/ inte ens innocens/ anyway anywhere/ how must go on/ kovakuoriainen/ seisoo/ päällään/ ja pyydystää/ sumua/ terälehtiä/ taivaisen/ kellon/ silmiä nurin/ ja oikein/ väärin/ ja oikein/ ja.../ gth/g2g/ foad"*.

Oikein ja väärin virkkaamisesta, jolla kokoelma alkaa, voitaisiin sanoa ympyrän sulkeutuneen, mutta yhtä hyvin, että alaspäin kaareutuva jana vain jatkuu, jatkaa kulkuaan. Runoilija pyhänä pillerinyörittäjänä ei enää kuvittele maallisen lantapallon eteenpäin tyrkkimisen avulla nostavansa aurinkoa taivaalle, sillä hän tietää, ettei aurinko kierrä maata, vaikka silmät sen todistavat; moderni pillerinyörittäjä seisoo päällään ja haroo lukuisilla tarttumaraajoillaan tyhjää, taivaita, sumua, lisää aikaa taivaiselta kellolta, koska muuta ei voi. Toivon ja toivotan Helinille flowta kirjoittamiseen, se suo ainoan hetkellisen onnentunteen minätietoisuuden katoamisen muodossa, tiedän omasta kokemuksesta, tässä elämäksi kutsutussa kärsimyksessä, jonka olemme itse itsellemme punoneet.

